

L'efectivitat de les polítiques de transferència per pal·liar la pobresa infantil a Espanya

Treball de fi de grau

Àngeli Galceran Piñol, amb la supervisió de José Antonio Noguera
Facultat de ciències polítiques i socials, maig 2024
Grau de Sociologia

INTRODUCCIÓ

La crisi causada per la pandèmia de la Covid-19 ha posat de manifest la situació crítica de la pobresa infantil a Espanya, on més del 30% dels menors estan en risc de pobresa i/o exclusió social. Les polítiques familiars i infantils, a Espanya, han estat tradicionalment insignificants com a mecanisme de solidaritat social. Amb la introducció de noves mesures com l'Ingrés Mínim Vital i el Complement d'Ajut Per la Infància, cal preguntar-se:

El sistema existent de transferències i impostos, abans de la pandèmia, era suficient per a la redistribució i disminució de la pobresa infantil? Les mesures postpandèmia son efectives?

OBJECTIUS

- Revisar els antecedents històrics dels programes socials destinats a la reducció de la pobresa infantil al país. Avaluat-ne l'eficàcia i les limitacions.
- Estudiar els programes postpandèmia. Comprendre'n la seva arquitectura, disseny, així com el potencial abast.

METODOLOGIA

- Revisió literària i d'articles acadèmics, complementada amb la anàlisi de dades secundàries i agregades.
- S'han utilitzat fonts estadístiques oficials i informes d'organismes rellevants per examinar les polítiques socials i la seva efectivitat.

RESULTATS

L'Estat del Benestar espanyol mostra un biaix significatiu cap a les pensions contributives, beneficiant als *insiders* del mercat laboral mentre deixa als *outsiders* amb escasses ajudes assistencials. Aquest desequilibri, juntament amb el principi de **subsidiarietat familiar**, ha impedit el desenvolupament adequat de polítiques contra la pobresa infantil.

Tot i les mesures introduïdes arran de la pandèmia de la Covid-19, la pobresa infantil continua afectant gairebé un terç dels infants i adolescents a Espanya, evidenciant una insuficient redistribució de la renda.

CONCLUSIONS

Espanya necessita corregir el pes actual de les pensions contributives i augmentar les prestacions socials no contributives, així com millorar la progressivitat del sistema impositiu per tal d'abordar efectivament la pobresa infantil.

És essencial una major inversió estatal en polítiques infantils i familiars, amb un augment en la cobertura i quantia de les prestacions universals i condicionades per ingressos.

ANÀLISIS

Les dades mostren que el sistema de prestacions impostos a Espanya té un efecte redistributiu, però que aquesta redistribució està lluny de ser satisfactòria per pal·liar la pobresa infantil.

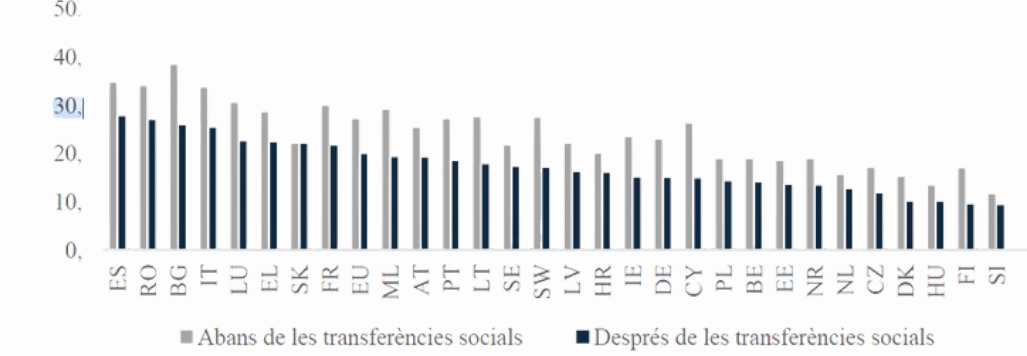
Els tres eixos de l'anàlisi que confirmen aquesta hipòtesi son:

- l'escàs efecte reductor de les transferències socials en la taxa de pobresa infantil**
- la poca generositat estatal en les polítiques infantils**
- el pes dels beneficis fiscals no reemborsables en la inversió en polítiques familiars**

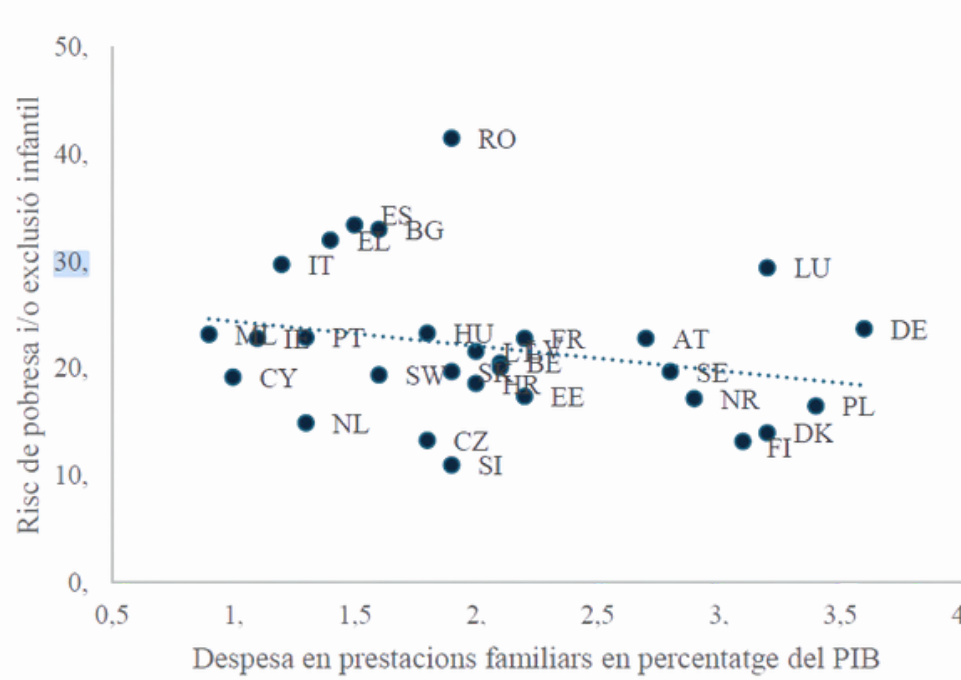
La cobertura de l'Ingrés Mínim Vital (IMV) ha assolit el 69% de les llars, mentre que la del Complement d'Ajut Per la Infància (CAPI) es manté al 25%.

Diversos factors limiten el ple aprofitament d'aquestes mesures, incloent-hi el **non-take-up**, causat pel desconeixement de les prestacions i l'estigmatització social, les barreres administratives i la diversitat en la compatibilitat amb les rendes mínimes de cada Comunitat Autònoma.

Risc de pobresa infantil abans i després de les transferències socials, 2022

Risc de pobresa infantil i despesa en prestacions familiars en percentatge del PIB als països de la UE, 2021

LITERATURA RELACIONADA

Cantó, O., & Sobas, A. (2020). Els efectes redistributius de les polítiques familiars. Observatori Social de "la Caixa".

Del Pino, E., & Rubio Lara, M. J. (Eds.). (2016). Los Estados de Bienestar en la encrucijada: Políticas sociales en perspectiva comparada (2nd ed.). Editorial Tecnos (Grupo Anaya, S. A.).

Hernández, A., & Picos, F. (2021). Income support to families with children in Spain. JRC Working Papers on Taxation and Structural Reforms No 10/2021. European Commission, Joint Research Centre, Seville.